

Zapleten notranji položaj v Jugoslaviji

Pretelo soboto se je z vzponom skupine slovenskih vrhunskih alpinistov na Triglav pričela tradicionalna štafeta, ki se vedno zaključuje v Beogradu in se je letos okrog nje spletila silovita polemika, o kateri smo delno že poročali. Ta manifestacija se vsako leto prične v drugi jugoslovanski republiki, tokrat je bila na vrsti Slovenija, vendar jo je vodstvo slovenske mladinske organizacije skušalo nekoliko modernizirati, a je to vzbudilo močne odpore in sumničenja v ostalih jugoslovanskih republikah. Ko so v Beogradu razpravljali o programu otvoritvene slovesnosti v Bohinjski Bistrici, je nekatere člane zveznega odbora za pripravo štafete motilo besedilo Prešernove Zdravljice, češ da je premalo jugoslovansko, predsednik Zveze socialistične mladine Jugoslavije pa je celo zahteval, naj bi slovesnost potekala v jugoslovanskem jeziku, ki jo je poistovetil s srbohrvaščino. V kasnejših pripravah se je zadeva nekoliko pomirila in če sklepamo po televizijskih posnetkih, je v programu prišlo do nekakšne kompromisne rešitve, saj so Prešernovo Zdravljico izvedli v celoti, v srbohrvaščini pa je potekal le govor zastopnika mladinskega vodstva. Pač pa je slovensko mladinsko vodstvo vztrajalo v zahtevi, da naj bi pri prenašanju štafete ne bil več poudarek na teku, ampak na različnih okroglih mizah v krajih, kjer se bo štafeta palica zadrževala, na katerih naj bi mladi razpravljali o aktualnih vprašanjih sedanjega trenutka in bodočnosti.

Pomemben dogodek prejšnjega tedna v Sloveniji je bilo zasedanje republiške skupščine v sredo v Ljubljani, ki je v skladu s svojimi pooblastili dala soglasje na začetek postopka za spremembo ustave SFRJ. Glavni poročili sta imela član predsedstva Jugoslavije Stane Dolanc in predsednik republiške skupščine Miran Potrč. Določen odmev je tudi na tem zasedanju imela javna razprava v organizaciji Društva slovenskih pisateljev, ki je potekala dva dni prej v Cankarjevem domu v Ljubljani in na kateri je večina govornikov kritično opozorila na nevarnost centralističnih teženj v predlogu ustavnih sprememb, zlasti na področju izobraževanja, sistema obveščanja, velikih tehnoloških sistemov, raziskovalne in davčne politike. Vse kaže, da se jugoslovanska družba nahaja v prelomnem trenutku, v katerem pa

dalje na 2. strani ■

Predstavniki narodnih manjšin na avdicijah v Bocnu

V petek, 20. t.m., so imeli trije evropski poslanci avdicije s predstavniki narodnih krajev severne Italije, in sicer na sedežu pokrajinske uprave v Bocnu. Flamski poslanec Willy Kuijpers je namreč v Evropskem parlamentu poročevalec o osnutku resolucije, ki govori o temeljnih pravicah manjšinskih jezikov in kultur v evropski Dvanajsterici. Poleg tega je pripravil poročilo o položaju posameznih narodnih in etničnih skupnosti v državah članicah. Pred nadaljevanjem postopka v Komisiji za mladino, kulturo, izobraževanje, informacije in šport Evropskega parlamenta pa se je odločil za vrsto razgovorov z manjšinskimi predstavniki.

Tako je v Bocnu 20. marca skupno z južnotirolskim evropskim poslancem Joachimom Dalsassom in s furlanskim krščanskodemokratskim evropskim poslancem Alfeom Mizzauom sprejel predstavnike Nemcev na Južnem Tirolskem, Ladincev, nemškogovorečih Walserjev iz Doline Aoste, Okcitancev, Furlanov in Slovencev. Za Slovence iz Furlanije - Julijske krajine so bili na razgovoru deželni predsednik in tajnik Slovenske skupnosti Marjan Terpin in Ivo Jevnikar, senatorka KPI Jelka Gerbec, zastopnik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Pavel Slamič in predstavnik Slovencev v videmski pokrajini Ferruccio Clavara.

Slovenski predstavniki so predstavili predloge za izpopolnitev tako predloga resolucije kot sestavka o Slovencih v prikazu manjšin v EGS. Poudarili so temeljne zahteve slovenske manjšine, zlasti glede globalne zaščite, obrambe teritorija, položaja v videmski pokrajini. Posl. Kuijpers, ki

je že zaslišal kakih 40 manjšin, je povedal, da je skupno število pripadnikov manjšin in narodov brez države v Zahodni Evropi blizu 62 milijonov. Njegova resolucija zadeva predvsem jezikovna, kulturna in informacijska vprašanja, medtem ko je v pripravi še dokument poslanca Stauffenberga o pravnih vidikih manjšinskega položaja, Evropski svet pa ravno tako v svojem okviru pripravlja Temeljno listino o manjšinskih in deželnih jezikih. Kaže, da se bodo od jeseni dalje narodnostne skupnosti v Evropi lahko sklicevale na tri nove mednarodne dokumente, ki poudarjajo njihove pravice.

Slovenska skupnost je imela v Bocnu še dve pomembni srečanja. Zasedali so namreč predstavniki Union Valdôtaine, Furlanskega gibanja, Okcitanskega avtonomističnega gibanja in Slovenske skupnosti, torej strank, ki so skupno s Sardinjsko akcijsko stranko sodelovale pri skupni manjšinski listi na zadnjih evropskih volitvah in tudi izvolile evropskega poslanca Columbuja. Na sestanku so razpravljali o delu manjšinske liste v Evropskem parlamentu in o okrepitvi sodelovanja med omenjenimi skupinami. Razpravljali so dalje o sedanjem političnem trenutku v Italiji tako z vidika prizadevanj za zaščito manjšin kot z vidika možnosti, da pride do predčasnih političnih volitev.

Predstavnika Slovenske skupnosti sta imela končno razgovor z glavnim tajnikom Južnotirolske ljudske stranke Brunom Hospom. Šlo je za izmenjavo informacij o delu dveh manjšinskih strank in za pripravo na bližnje širše srečanje, ki ga bo sta imela.

TERORIZEM SPET DVIGA GREBEN

Prejšnji teden je pod streli rdečih brigadistov padel v Rimu letalski general Licio Giorgieri. Star je bil 61 let. Rodil se je v Trstu, kjer je leta 1949 diplomiral na fakulteti za inženirstvo. Bil je sin visokega mornariškega častnika in se je tudi sam odločil za vojaško kariero. Ostal pa je povezan s Trstom, kjer še živi njegova mati — stara je 87 let — in kjer je bil izredni profesor na inženirski fakulteti.

Rdeči brigadisti so baje sklenili, da ga ubijejo, ker je za Italijo aktivno sodeloval na področju tako imenovanih »zvezdnih vojn«. Sklep, da mora pasti, je baje bil sprejet na mednarodni ravni.

Notranji minister Scalfaro in obrambni minister Spadolini sta v parlamentu odgovarjala na številna vprašanja in interpelacije v zvezi z novim terorističnim a-

nadaljevanje na 3. strani ■

—o—

Med žalnim obredom za ubitim generalom Giorgierijem v baziliki sv. Lovrenca v Rimu je obšla slabost bivšega predsednika republike Sandra Pertinija. Nemudoma so ga odpeljali v bolnišnico, kjer je še vedno pod strogim nadzorstvom zdravnikov. Senator Pertini je lani dopolnil 90. leto starosti.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 29. marca, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Pravljica o šolski tabli« (Matjaž Jarc); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Radijski kviz o Primožu Trubarju; 14.45 Sportni in glasbeni popoldan; 16.30 Sportne novice; 17.30 Prenosi z naših prireditvev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 30. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Pričevanja o Tigru; 9.00 Radijski kviz o Primožu Trubarju; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti: Dragotin Prosen; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na reviji Primorska poje; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Pravljici vrtljak«; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 31. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Nediški zvon; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka - Prehrana in zdravje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 15.45 Postni govor; 16.00 V znamenju Rdečega križa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Izvirna radijska igra: Boris Orlič: »Vlak za Švedsko«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 1. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Rastline: strupi ali zdravila? - Notranja stiska in tuda stvarnost sta kovali našega človeka in njegovo umetnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na reviji Primorska poje; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 Križem-kraji; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenski skladatelji na plošči; 18.00 Kulturni in družbeni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 2. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Od Milj do Devina; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Naš jezik - Film, kultura, realnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroci in šola; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Revija Primorska poje; 18.00 Četrtekova srečanja: »Iz snežniških gozdov na balkanski jug«, spomini Alojza Zidarja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 3. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Hiša in vrt - Ščedensko narečje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Naš jezik; 14.20 Ne prezrimo!; 15.00 V svetu filma; 15.45 Postni govor; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Revija Primorska poje; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 4. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Bio-vrt - Ta rozajanski g'as; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Kaj je v vreči?«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dramska vetrovica: Adrijan Rustja: »Praznoverja«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

DR. RUBBIA O SINHROTRONU

Nobelov nagrajenec dr. Rubbia je v ponedeljek, 23. t.m., na tiskovni konferenci v Padričah obrazložil okvirni načrt za gradnjo sinhrotrona pri Bazovici. Znanstveni odbor je namreč izdelal obsežno dokumentacijo in jo predložil ministru za znanstvene raziskave. Bazovski sinhrotron bo ogromna žarnica, ki ne bo služil zgolj za preverjanje znanstvenih teorij, pač pa bo imel praktične možnosti, saj bo deloval v tesnem sodelovanju z industrijo. Dr. Rubbia se je dotaknil tudi lokacije, ko je

Krožek za družbena vprašanja »VIRGIL ŠCEK« prireja okroglo mizo o delu in problemih Krajevne zdravstvene enote. Srečanje bo v torek, 31. marca 1987, ob 18. uri v dvorani na ulici Machiavelli 22. Sodeloval bo član izvršnega odbora tržaške KZE Miro Opelt.

dejal, da je znanstveni odbor izbral med 33 kraji in se končno odločil za Bazovico, ki nudi najboljše pogoje. Omenil je tudi negativno stališče prebivalstva — v uradni publikaciji o tržaškem sinhrotronu je tudi objavljeno stališče, ki so ga proti bazov-

ski lokaciji zavzeli slovenski predstavniki — in poudaril, da se upravni svet zaveda problemov in predlagal ustanovitev nekakšne mešane komisije, tako da bi bilo krajevno prebivalstvo redno obveščeno in sodelovano pri reševanju problemov. Glede zastopstva Slovencev v upravnem svetu področja za znanstvene raziskave pa je dodal, da novi zakon predvideva le 10 članov upravnega sveta, med katerimi pa mora biti zastopnik Kraške gorske skupnosti.

Po izdelavi okvirnega načrta je v pripravi podrobni, ki bo moral znova iz geoloških in drugih vidikov potrditi pravilnost sedanje lokacije. Medministrski odbor za gospodarsko načrtovanje bo v prihodnjih dneh dodelil družbi »Sinhrotron Trst« 75 milijard, nadaljnjih 45 bo prispeval Konzorcij področja za znanstvene raziskave, preostalih 30 pa deželna uprava. Zgradnja bo namreč po sedanjih cenitvah stala 150 milijard lir, od tega 20 za zgradnjo objekta, 24 za ureditev zemljišča in skoraj 44 za naprave. Sinhrotron bodo postavili na zemljišču, ki meri 45 hektarov, od katerih jih bodo za laboratorija potrebovali 15, preostalih 30 pa preuredili v naravni park.

Deželni kongres socialistične stranke

V nedeljo, 22. t.m., se je končal deželni kongres socialistične stranke. Za novega deželnega tajnika je bil soglasno izvoljen Ferruccio Saro. V novem deželnem vodstvu sta dva Slovenca. Sprejeta pa je bila tudi resolucija o uzakonitvi celovite zaščite za Slovence v Italiji. Predložil jo je tržaški delegat Igor Tuta. Dokument obvezuje novo socialistično vodstvo na deželni ravni, prav tako pa tudi socialistične parlamentarce in tudi delegate na vsedržavnem kongresu.

V listini piše, da zbor delegatov na šestem deželnem kongresu Furlanije - Julijske krajine upošteva specifičnost in vlogo manjšinskih etničnih in jezikovnih skupin kot pomembno stvarnost za kulturno in civilno rast vse skupnosti in pojmuje

slovensko manjšino, ki je prisotna v vsem obmejnem pasu tržaške, goriške in videmske pokrajine kot pomembno zgodovinsko in kulturno stvarnost v naši deželi ter kot koristen dejavnik za kulturne in gospodarske izmenjave med obmejnimi prebivalstvom. Zato potrjuje potrebo ustreznega in pravičnega zaščitnega zakona, ki naj — brez privilegijev in forsiranja — zajamči slovenski narodnostni skupnosti v njeni različni stvarnosti organski, družbeni, kulturni in gospodarski razvoj. Deželni zbor — piše v sklepem delu resolucije — obvezuje svoje parlamentarce in voditelje stranke, da sprožijo vse potrebne pobude na vsedržavni in krajevni ravni za hitro odobritev zakona o globalni zaščiti slovenske manjšine.

Zapleten notranji položaj...

■ nadaljevanje s 1. strani

bi moralo biti jasno, da rešitev krize ni v morebitni trdi roki, ampak v nadaljnji demokratizaciji.

Življenje v Jugoslaviji pa močno otežuje izredno slab gospodarski položaj, za katerega so značilni nizka produktivnost, neprestano dvigovanje cen in zmanjševanje sposobnosti jugoslovanskega gospodarstva, da bi izvažalo na zahodna tržišča, kar je nujno potrebno zaradi odplačevanja dolgov. Delavski sloj je zelo prizadel ukrep zvezne vlade, ki je zamrznila plače oziroma jih dovoli zvišati le toliko, kolikor se povečuje produktivnost. Zaradi inflacije pa kupna moč prebivalstva stalno pada in tako je ob prvih izplačilih mesečnih osebnih dohodkov v skladu z novim sistemom zajel državo val stavk, ki grozi porušiti so-

cialni mir. Zato ni presenetil sklep Mikušičeve vlade prejšnji teden, ko je zamrznila cene, a to bo še dodatno prizadelo gospodarstvo, ki težko lovi sapo zaradi visokih dajatev in obresti. Ekonomisti stalno zagovarjajo potrebo po uvedbi tržnih zakonitosti v gospodarstvo s čimmanj državnih posegov, a je vprašanje, kako bo to prenesla jugoslovanska družba, zlasti njen nerazviti del, saj je v zvezi z Makedonijo, Kosovom in Črno goro znano, da so nelikvidne, velikemu delu tamkajšnjega prebivalstva pa gre za preživetje.

—o—

Prihodnji teden se bo začel v Riminiju vsedržavni kongres socialistične stranke. Kongres se bo končal v nedeljo, 5. aprila. Šlo bo za pomemben dogodek v italijanskem notranjepolitičnem življenju.

Sejem Alpe Adria

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je bila v ponedeljek, 23. t.m., slovesna otvoritev 26. mednarodnega sejma Alpe-Adria. Razstavljalcev je nad 400 iz 12 držav. Zastopane so Avstrija, Belgija, Vzhodna Nemčija, Češkoslovaška, Francija, Italija, Madžarska, Nizozemska, Švica, Zahodna Nemčija, Sovjetska zveza in seveda Jugoslavija. Jugoslovanskih razstavljalcev je več kot 271, tujih 129. Dežela Furlanija Julijska krajina je v glavnem zastopana s podjetji iz Trsta in Gorice, popolnoma pa je odsotna videmska pokrajina.

Pozdravni govor je v Festivalni dvorani imel inž. Florjan Regovec, glavni direktor Gospodarskega razstavišča, otvoritvene besede pa je spregovoril Leopold Wagner, deželni glavar Koroške in trenutni predsednik Skupnosti Alpe - Jadran. Koroški glavar je v svojem posegu naredil kratek obračun delovanja skupnosti, ki bo prihodnje leto praznovala 10-letnico obstoja. Ljubljanski sejem Alpe-Adria, je dejal, pa je pravi odraz Skupnosti, saj upošteva njeno stvarnost in vse dežele članice so bile na njem prisotne od vsega začetka.

V okviru sejma Alpe Adria so predvidene številne okrogle mize, kakor tudi kulturne prireditve.

Willy Brandt odstopil

Willy Brandt je odstopil kot predsednik zahodnonemške socialnodemokratske stranke. Neposredni povod za ta sklep je zadeva neke mlade Grkinje, ki jo je bil Willy Brandt imenoval za uradno glasnico svoje stranke. Gre za Margarito Matipulos, hčerko nekega grškega državljanja, ki je aktivno sodeloval v opoziciji proti grškim polkovnikom, ki so bili pred leti izvedli vojaški udar v Atenah.

Mladenka je grška državljanka in ni vpisana v socialdemokratsko stranko. Ta dejstva so že prejšnji teden sprožila polemike v vrhu zahodnonemške glavne opozicijske stranke. Stranka je že tako in tako v določeni krizi zaradi neuspehov na januarjskih zveznih volitvah. Poleg tega so se bile začele ne prav enostavne diskusije o tem, kdo naj bi bil naslednik Willyja Brandta, ko bi ta po napovedi zapustil predsedniško mesto v prihodnjem letu. Vse te okoliščine so se zdaj zavozlale in tako se je Brandt odločil za nepričakovani odstop.

POLITIČNE VOLITVE NA MALTI

Malteški ministrski predsednik Bonnici je sporočil, da bodo 9. maja politične volitve. Februarja je bil namreč razpuščen parlament. Na volitvah leta 1981 so krščanski demokrati prejeli absolutno večino glasov, zaradi volilnega ustroja pa so socialisti kljub temu izvolili tri poslance več kot krščanski demokrati in so tako sestavili vlado. Otok je neodvisen od leta 1964, socialisti pa so na oblasti od leta 1971. Tokrat bodo sodelovale pri volitvah tudi nekatere druge stranke, ki pa nimajo možnosti, da bi prišle v parlament, ker volilni ustroj v bistvu podpira dvostrankarski sistem.

PROSTOR MLADIH

Uspelo 7. skavtsko športno srečanje na stadionu 1. maj v Trstu

V nedeljo, 22. t.m., je bilo na stadionu 1. maj v Trstu 7. skavtsko športno srečanje, na katerem so se pomerili skavti in skavtinje iz Trsta, Gorice in Koroške.

Koroški skavti in skavtinje so prišli v Trst že v soboto popoldne, tržaški skavti so jih gostovali v prostorih kolonije v Dragi. V nedeljo zjutraj se je pri velikem zboru, ki ga je sklical predsednik SZSO Marjan Jevnikar, zbralo na dvorišču stadiona približno 300 skavtov. V pozdravnih besedah je Marjan Jevnikar med drugim poudaril tudi pomen podobnih srečanj med zamejsko slovensko mladino. Športne tekme naj bodo le pretveza za poglobljanje in utrjevanje prijateljskih vezi in priložnost za izmenjavo izkušenj. Glavno vodilo vsakega skavtskega srečanja pa je predvsem podoživljanje skavtskih idealov, saj vse družijo ista obljuba in zakoni.

Sledila je sv. maša, ki sta jo darovala koroški duhovni vodja g. Rafko in tržaški duhovni vodja — odgovorni za srednjo starostno vejo g. Žarko Škerlj. Sledila je športna prisega igralcev, da bodo lojalno tekmovali, ki jo je v imenu tekmovalcev izrekel Matej Susič, član voda Jelenov z Opčin.

Sledile so tekme v odbojki, košarki, vleki vrvi, namiznem tenisu in šahu. V košarki so se najbolj izkazali Tržačani, v odbojki so si bili Tržačani in Goričani dokaj enakovredni. Goriški bratje pa so pokazali veliko ekipno uigranost. Koroški skavti so prednjačili v vleki vrvi, šahu in namiznem tenisu. Vzdušje je bilo stalno

prav na višku, v ključnih trenutkih pa so pomembno vlogo odigrali tudi navijači, ki so učinkovito spodbujali vsak svoje moštvo.

K uspehu te športne manifestacije je gotovo prispevalo tudi lepo spomladansko sonce, tako da je bilo res prijetno tekmovali in se gibati na prostem. Svoj čar je prispevala tudi okrasitev stadiona z letaki in lepaki s simbolom letošnjega 7. skavtskega športnega srečanja. Na svetlobnem ekranu, ki je bil povezan z računalnikom, smo lahko sledili poteku tekmovanja in tako bili lahko stalno na tekočem o rezultatih. Po kosilu so bile na vrsti tekme izven konkurence. Na svoj račun so lahko prišli tudi starejši skavti in skavtinje, ki so se za zabavo v mešanih skupinah poskusili v košarki, odbojki in nogometu. Izvidniki in vodnice pa so se popoldne pomerili še v vleku vrvi. Igre so se zavlekly tja do 16. ure. Svetlobni ekran pa je kazal že končne rezultate. Tržačani so s svojimi 21 točkami prednjačili pred Korošci, ki so jim sledili z 19 točkami, na tretje mesto pa so se uvrstili Goričani, ki so zbrali 10 točk. Sledilo je nagrajevanje. Vse ekipe so prejele priznanja, ki jih je okusno izdelala ekipa tržaških roverjev, ki skrbi za izdajanje skavtskega glasila Jambor. Prvovrščena ekipa v vsaki panogi pa je prejela tudi spominsko kolajno.

S tem se je zaključilo tudi letošnje skavtsko športno srečanje. Pred koncem je predsednik SZSO Marjan Jevnikar še en-

dalje na 6. strani

Marjan Rožanc o slovenskem kulturnem modelu

V koliki meri je slovenski model naroda sprejemljiv za ostale narode, ki sestavljajo Jugoslavijo. O tem je pred dnevi v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu spregovoril pisatelj Marjan Rožanc, ki je najprej orisal osnovne smernice kulturnega modela in pri tem ugotovil, da se razkorak med inteligenco in uradno oblastjo iz dneva v dan veča. Gledanja so si v skrajnem diametralno nasprotna, izjemo predstavlja le sorodno pojmovanje pojma enotnega slovenskega kulturnega prostora.

Marjan Rožanc je v nadaljevanju razčlenil gospodarski in politični aspekt slovenskega modela naroda ter pri tem poudaril, da slovenski model nasprotuje političnemu subjektivizmu, centralističnim težnjam partije, ki pa je noče zamenjati z drugačno politično oblastjo, saj se mora sodobna družba razvijati horizontalno in ne vertikalno. V drugem delu je Marjan Rožanc skušal ugotoviti, do kolike mere je slovenski model sprejemljiv za ostale jugoslovanske narode. Pri tem pa je ugotovil, da so večinoma vsi, čeprav iz drugačnih razlogov, proti širjenju avtonomije in za ohranitev centralistične vloge Zveze komunistov. Toda sedanje stanje narekuje

nujne in hitre odločitve, kajti kriza je zajela ne samo gospodarstvo, pač pa tudi socialne odnose. Izbirati je treba med demokracijo in totalitarizmom, med avtonomijo in centralizacijo, med moderno in srednjeveško družbo. Čeprav v tem trenutku ni velikega posluha za slovenski model, je prav ta verjetno edino zdravilo za rešitev trenj med jugoslovanskimi narodi, kakor tudi specifičnih problemov kot ga na primer predstavlja Kosovo. Izhod je torej v avtonomiji za vse, v konfederacijski državni uredbi.

—o—

TERORIZEM SPET DVIGA GREBEN

■ nadaljevanje s 1. strani

tentatom. Ministra iz razumljivih razlogov nista povedala nič novega, temveč samo ponovno naglasila, da država ne bo klonila pred teroristi.

Truplo ubitega generala so položili v torek, 24. t.m., v družinsko grobnico na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu. Cerkveni žalni obred je opravil škof Bellomi v stolnici sv. Justa.

Ricmanjski teden prekinjen iz protesta

Člani odbora in mešanega pevskega zbora Kulturnega društva Slavec ter Godbe na pihala iz Ricmanj, zbrani na izrednih sestankih v torek, 17. in v sredo, 18. marca, v Kulturnem domu v Ricmanjih, so soglasno sklenili, da v znak protesta proti ravnanju občinske uprave občine Dolina, glede kolavdacije Kulturnega doma v Ricmanjih, s katero odlaša od leta 1978, prekinejo napovedani kulturni spored Ricmanjskega tedna.

Sklep so sprejeli, ker sta pristojna komisija in uprava javne varnosti po pregledu prostorov Kulturnega doma v Ricmanjih, ki je bil izveden v torek, 17. marca v jutranjih urah (na dan otvoritve Ricmanjskega tedna), izrazili sledeče mnenje: — Kulturni dom v Ricmanjih je iz varnostnih razlogov neuporaben, zato je njegova nadaljnja uporaba nemogoča za kakršnokoli dejavnost.

— Upoštevajoč, da je v teku Ricmanjski teden bo z določenimi pogoji uporaba dovoljena do nedelje, 22. marca, nakar bo Kulturni dom zaprt dotlej, dokler ne bo občinska uprava izvedla po zakonu predvidenih del v zvezi z javno varnostjo.

Zbrani na sestanku so potem, ko so podrobneje proučili pogoje, ki jim jih nalaga uprava javne varnosti, prišli do sklepa, da so omenjeni pogoji nesprejemljivi za dostojni potek nadaljnjih prireditev, ker bi se slednje v tem slučaju vršile le simbolično in ne v duhu, v katerem so bile zasnovane. Zato zahtevajo: takojšnji poseg in obveznost uprave občine Dolina, da v najkrajšem času reši vprašanje uporabe Kulturnega doma v Ricmanjih, ker je v sedanjih pogojih v veliki nevarnosti nadaljnje delovanje vseh vaških kulturnih skupin.

Claudio Magris v Zagrebu

Tržaški pisatelj in kritik, znani germanist Claudio Magris je bil pred dnevi gost v Zagrebu, kamor so ga povabili italijanski Kulturni center, hrvaški PEN-Club ter Grafični zavod Hrvatske, to je založba, pri kateri bo v kratkem izšel hrvatski prevod najnovejše Magrisove knjige Donava. Na zagrebškem srečanju je Magris govoril o vsebini te knjige, ki priča o podonavski civilizaciji in njeni zgodovini ter o vseh narodih, ki živijo ob tej veliki reki. Magris je še pojasnil, da ga je pri tem delu vodila neka osnovna ideja skozi prostor in čas Srednje Evrope in njegovih ljudi.

Hotel je ujeti zgodovino in današnjost tega prostora, na katerem so skupaj živele in koekzistirale različne, a po drugi strani zelo povezane kulture. S prikazom konkretnega dogajanja in konkretnih podob je Magris tako podal osebno gledanje tega srednjeevropskega prostora, njegova Donava pa je svojevrstna parabola, srednjeevropsko ogledalo, v katerem lahko iščemo specifično kulturno identiteto tega področja.

POMEMBEN OBISK V DEVINU

V ponedeljek, 16. t. m., se je v občini Devin Nabrežina mudil na uradnem obisku generalni tajnik Evropskega urada za manj razširjene jezike v EGS, Donall O. Riagain v spremstvu člana vodstva Zveznega odbora za jezikovne manjšine v Italiji — Confemili — Sergia Bonota. Z letošnjim šolskim letom je EGS dodelila naši občini prispevek v višini 14.000.000 lir za izvedbo triletnega eksperimentalnega načrta za intenzivno jezikovno vzgojo otroške populacije občinskih vrtcev slovenskega jezika, ki je usmerjena in finalizirana preprečevanju šolskega neuspeha otrok od predšolske stopnje dalje. Načrt poteka po dveh tirnicah. Na eni strani je stekla raziskava za ugotovitev vseh problematičnih aspektov poznavanja in rabe slovenskega jezika med predšolskimi otroki, na drugi pa program jezikovne vzgoje v otroških vrtcih, ki ga uvaža preko jutranjega pouka in popoldanske animacije

vzgojiteljsko osebje ter animatorke ob koordinaciji posebne jezikovne ekipe, ki jo vodi dr. Alenka Rebula Tuta ob sodelovanju lingvista dr. Vere Tuta Ban in pedagoških svetovalk Stanke Čuk in Sonje Sirk. Odbornica za šolstvo Marinka Terčon Brezigar je osvetlila potek pobude, na srečanju z jezikovno skupino pa sta bila gosta podrobno seznanjena s specifično vsebino posameznih aspektov tovrstnega eksperimentalnega dela, bodisi z vidika raziskave kot samega pouka.

D. O. Riagain se je pohvalno izrazil o izvajanju tega načrta in je v pogovoru z operaterji tudi posredoval nekatere nasvete na osnovi svojih dolgoletnih izkušenj na tem področju. Poleg tega je zagotovil svoje posredovanje, da bi EGS tudi v prihodnjih letih financirala izvajanje načrta.

D. O. Riagain si je tudi ogledal seslansko poslopje, ki ga bo v naslednjih mese-

nadaljevanje na 8. strani ■

Občni zbor tržaških industrijcev

Tržaški industrijci so imeli 20. t. m. občni zbor ter so bili navzoči visoki predstavniki oblasti, med njimi industrijski minister Zanone, predsednik vsedržavne Industrijske zveze Lucchini, predsednik deželne odbora Biasutti, tržaški župan Staffieri, predsednik tržaške trgovinske zbornice Tombesi, častni predsednik krajevnih industrijcev Modiano ter predsednik industrijske zveze za Furlanijo - Julijsko krajino Cogolo.

Temeljno poročilo o tržaškem gospodarskem položaju je podal predsednik tržaških industrijcev Pacorini, minister Zanone je imel daljši govor o krajevnem in vsedržavnem gospodarstvu in krajše posege so imeli ostali omenjeni predstavniki.

Pred začetkom občnega zbora je Zanone na prefekturi sprejel odposlanstvo

delavcev tržaške rafinerije Aquila - Total. Okrog 100 delavcev iz tovarne je prispelo pred Verdijevo gledališče, kjer je bil občni zbor industrijcev.

V govoru na občnem zboru je Zanone zagotovil zanimanje za pereča tržaška vprašanja, kot je na primer trenutno zlasti položaj pri rafineriji Aquila - Total ter pri podjetju za elektronske stroje IRET. Glede Totala je poudaril, da je treba najti industrijsko rešitev, to je, da je treba nadaljevati proizvodnjo. Zadeva IRET pa spada v splošno vprašanje proizvodnje vojaškega blaga ter je Zanone že posredoval pri predsedniku vlade. Zadevo je treba razčistiti ter odpraviti sedanjo paralizo.

Industrijski minister je nadalje obravnaval zakon 26 o paketu za Trst in Gorico ter o režimu z olajšavami za Trst.

IZREDNI OBČNI ZBOR SKAVTSKE ORGANIZACIJE NA GORIŠKEM

Društva in športne organizacije se le redkokdaj poslužujejo izrednih občnih zborov. Res pa je tudi, da se društva in druge organizacije bistveno razlikujejo od skavtske vzgojne organizacije. Ta namreč zahteva od voditeljev veliko resnega dela in odgovornosti. V zadnjem času so se pojavile med nami pomanjkljivosti. Občutili smo pomanjkanje organizacijskih delovnih moči, šibko koordinacijo in premalo volje do dela. Zato smo se v soboto, 14. marca, zbrali v Alojzijevešču na izrednem občnem zboru.

Po uvodni misli, ki jo je podal načelnik organizacije, je načelnica prebrala poročilo o dejanskih problemih, ki jih je treba rešiti na izrednem občnem zboru. Poročilo je obravnavalo gospodarsko plat organizacije, neizpolnjevanje programa in glasilo Planika. Vejevodji volčičev in veric in izvidnikov in vodnic sta nato poročali o delovanju v lastnih vejah. Sledila je daljša razprava, ki je obravnavala tudi izvajanje spomladanskega in poletnega programa.

Na izrednem občnem zboru je prišla do izraza predvsem želja, da bi se organizacija kvalitetno izboljšala. Skrbeti je treba tudi za članstvo, saj je skavtska organizacija pomemben dejavnik v življenju slovenske manjšine v zamejstvu.

Matjaž Terčič

FILMSKI VEČER V ROMJANU

Ženski pevski zbor iz Laškega priredi v petek, 3. aprila, filmski večer, na katerem bodo prikazani posnetki iz Kanalske doline. Prisotna bosta I. Devetak za goriški Kinoatelj in M. Pahor, predsednik društva mladih raziskovalcev iz Trsta, ki je lani organiziralo raziskovalni tabor »Kanalska dolina 86«. Pričetek ob 20. uri v župnijski dvorani v Romjanu.

V SOBOTO »PRIMORSKA POJE« V TRSTU

Združenje pevskih zborov Primorske in Zveza slovenskih kulturnih društev prireja letos že osemnajsti zaporedoma revijo »Primorska poje '87«.

Letos bo koncert v Trstu, v soboto, 28. marca, ob 20.30.

Na koncertu, ki bo letos na tržaški Pomorski postaji, bo nastopilo pet slovenskih in en italijanski zbor: Dekliški pevski zbor Vesna iz Križa, Oktet Vrtnica iz Nove Gorice, Moški pevski zbor Razpotje s Cola, Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice, Mešani pevski zbor Primorec Tabor - Trebče, Opčine in pa italijanski Mešani pevski zbor Coro Polifonico Triestino.

—o—

Društvo naravoslovcev in tehnikov Tone Penko prireja v nedeljo, 29. marca, strokovno ekskurzijo z ogledom razstave GOZDOVI, ČLOVEK, GOSPODARSTVO FURLANIJE - JULIJSKE KRAJINE, katera je že dalj časa odprta v Naravoslovnem muzeju v Vidmu (via Grazzano 1), in arboretuma Pascual v Centi.

Zbirališči ob 8. uri pred sodnijsko palačo v Trstu in ob 8.30 pred vstopom na avtocesto za Videm. Prevoz z osebnimi avtomobili.

Iz naše polpretekle zgodovine

V februarju je minilo 50 let od mučeniške smrti Lojzeta Bratuža, skladatelja, zborovodje in prosvetnega delavca. V Podgori, kjer se je izvršilo nad njim fašistično nasilje, ki mu je potem podlegel, so imeli uspelo spominsko proslavo ob udeležbi številnega občinstva. Dve goriški dijakini sta potem obiskali vdovo pokojnega skladatelja, Ljubko Šorli, in zapisali naslednji pogovor, ki sta ga imeli z njo o tistih težkih in preizkušanih časih. Pogovor je nedvomno zanimiv tudi za širšo javnost in zato primeren za objavo.

(Ur.)

Vedno bolj se odmikamo času in svetu, v katerem je po Zweigovih besedah »vse imelo svoje pravilo, svojo določeno mero in tehtnost.« In to odmikanje, to delno bivanje v času, ki ni več naš, ki ni naš spremljevalec, najpogostejše ranjuje naše duhovno čustveno bistvo, zato je srečanje z vsakršno nitko, ki se vleče iz tistega sveta v naš svet, izredno doživetje. Tako doživetje je bila za marsikoga tudi proslava ob 50-letnici smrti Lojzeta Bratuža, goriškega Slovenca, ki nam bo ostal v trajnem spominu kot najčistejša žrtev slepega in hladno preračunanega političnega nasilja.

Težko si mi mladi danes predstavljamo, kako so Slovenci v času fašizma po slovensko še celo peli s strahom in kako niti mrtvemu rojaku niso smeli položiti cvetja na krsto. In težko je tudi doumeti, da je bil Lojze Bratuž v širšem pogledu le ena izmed tolikih nedolžnih žrtev, Križev pot, ki ga je prehodil v predvojnem in vojnem času naš narod, je za marsikoga izmed nas mladih precej abstrakten pojem, ki nam ga posredujejo v glavnem učbeniki. Živa beseda priče, ki je v prvi osebi doživela grozote tistih časov, nam lahko pomaga bolje razumeti, kaj je za nedolžnega človeka krivica, kaj je nasilje, kaj vojna. V mislih imava Ljubko Šorlijevo, Bratuževo ženo in pesnico Tolminske ter Goriške, ki nama je prijazno spregovorila o svoji in moževi težki mladosti.

Povprašali sva jo:

Bi nama lahko povedali, kakšne so bile razmere tu na Goriškem v času fašizma?

To ni tako enostavno. Fašizem je gospodoval po naših krajih 25 let. To je dolga doba, ki je ni mogoče opisati v nekaj stavkih. Nasilje se je začelo pravzaprav že kmalu po končani prvi svetovni vojni, ko je prišla na oblast fašistična diktatura.

Bila sem še otrok, ko sem od blizu spoznala, kaj pomeni narodna nestrpnost in sovraštvo do Slovencev. Imeli smo kateheta, ki je poleg svojega poklicnega dela opravljal tudi razne prosvetne dejavnosti: vodil je zbor, pripravljaval dramske nastope ipd. Ljudje so bili željni vsega tega in so ga imeli radi. Fašistom pa to ni bilo po volji. Nekoč so ga zvečer po pevskih vajah napadli in ga hudo pretepli, tako da je bil potem dolgo priklenjen na posteljo.

To je bil en primer, ki so mu pozneje sledili še drugi, hujši. Naših ljudi pa fašistični izpadi niso preplašili. Nasprotno. V njih se je vedno bolj krepila narodna zavest in ljubezen do narodnega jezika. Nastajala so prosvetna društva, mladinski krožki, knjižnice. Fašisti so na to odgovarjali z vedno hujšimi nasilji. Med prvimi naj omenim požig Narodnega doma v Trstu. Pozneje ukinitvev slovenskih šol in društev. Na dnevnem redu aretacije, požigi šolskih vrtcev. Kdo ne ve za postreljene žrtve v Bazovici in drugod, za tržaško Rižarno, Gonars in številna druga taborišča? Ko nas je fašizem oropal vsega, nam je ostala Cerkev. Edino v Cerkvi se je še smela glasiti slovenska beseda in pesem.

Nasilje je privedlo do upora in upor do osvoboditve. A koliko grozot so morali za to prestati naši ljudje!

Kakšni so bili najhujši trenutki, ki ste jih pretrpeli v času fašizma oz. medvojnem časom, poleg moževe smrti?

Najhujši so bili pravzaprav zapori in mučenja. Razen otrok, ki sta bila še majhna, je morala vsa moja družina skozi ogenj preganjanja.

Kakšno je bilo parvzaprav delo vašega moža?

Moj mož je bil po poklicu učitelj, pa tudi glasbenik. Nekaj let je poučeval v naših krajih. Ko pa je bil premeščen v notranjost Italije, kot vsi slovenski učitelji, je moral tudi on z njimi. Na novem službenem mestu pa je ostal le malo časa. Vrnil se je v Gorico in našel zaposlitev v Malem semenišču kot učitelj glasbe. Nadškof Sedej ga je imenoval za nadzornika cerkvenih pevskih zborov za vso Goriško. Tako je smel obiskovati zборе po deželi, kar je takrat mnogo pomenilo. Učil je mlade organiste, jih strokovno pripravljaval na delo med zbori in jih tudi spodbujal. Zadnja

dalje na 6. strani ■

Zadnji večerni koncert v goriškem Avditoriju

Dne 12. marca se je z nastopom pianista Claudia Crismanija zaključil cikel »Večernih koncertov«, ki jih je prirejalo Kulturno društvo Lipizer pod pokroviteljstvom goriške občine, ministrstva za turizem in prireditve, goriške Hranilnice in družbe RAI. Pianist se je vrnil z gostovanja v Veliki Britaniji, kjer je nastopil v Londonu in v drugih večjih mestih. Tudi v Gorici je izvajal zahteven program, za katerega je v tujini prejemal laskava priznanja. Tako v Bartokovih šestih izvedbah za klavir iz »Barbablujevega gradu« kot

v Sonati št. 7 op. 64 Skriabina je dokazal svojo koncertno zrelost, ki se je izoblikovala v šolah Vzhodne Evrope. Kreпки virtuoizem, lahkotnost in dinamičnost so označevali izvedbo teh zahtevnih skladb. V treh Chopinovih Nokturnih in v Polaki št. 1 op. 26 je Crismani pokazal še drugo stran svojega umetniškega značaja, namreč občutljivost in milino.

Poslušalci so izvajanje nagradili z burnim ploskanjem, pianist Crismani pa je zaigral še dve skladbi izven programa.

L. Q.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zanimiv članek o katoliški socialno-politični misli

V predzadnji številki Novega lista smo poročali o prvi letošnji reviji Znamenje. V tej reviji je po sporočilu uredništva, objavljen 1. del članka »Katoliška socialno-politična misel na Slovenskem«, ki ga je napisal Matevž Grenko.

Gre za prispevek, v katerem avtor skuša s sociološko metodo »ugotoviti tiste temeljne značilnosti, probleme in razvojne tendence socialno-politične misli slovenskega katolicizma«, ki so vplivali na slovenske razmere v prvi polovici dvajsetega stoletja.

Po kratkem orisu zgodovinskih razmer na Slovenskem na začetku stoletja, predstavlja Matevž Grenko v prvem delu obdobje, ko skuša katolicizem na Slovenskem zgraditi svoje strukture. Jasno je, da začenja to predstavitev z Mahničem in ločitvijo duhov na Slovenskem, razčlenjuje odnos katoliških ideologov do vprašanja avtoritete in odnos do liberalizma. Nato predstavlja Krekov »socialni (odprti) tip katolicizma« in Krekovo socialno delovanje, njegovo prizadevanje za znanstveno analizo razmerij med državo in Cerkvijo ter politiko in ideologijo ter Krekov odnos do liberalizma.

V drugem delu, ki ga uvaja podnaslov »Triumfalistični (zmagoviti) model slovenskega katolicizma, shematično predstavlja »dogmatično apologetsko misel« A. Ušeničnika, njegovo filozofsko misel, ki jo označuje za »tendenciozno« v smislu, da je bil tomist, nato pa Jegličev in Ušeničnikov nastop zoper liberalizem in socialno demokracijo. V bistvu naj bi to obdobje šlo do objave papeževe enciklike »Quadragesimo anno« iz l. 1931.

Članek, ki hoče biti osnovan po izhodiščih sociološke študije, vsaj po našem mnenju, vse premalo gre v globino dogajanj in posledic. V tem prvem delu smo bralci lahko prebrali le bežen pregled dogodkov, ki pa ne razkrivajo pravih nasprotij in konfliktov v slovenski družbi na začetku stoletja, ko je bilo očitno, da liberalizem, kar poudarjajo tudi slovenski zgodovinarji, ni mogel reševati perečih problemov slovenske družbe. Slovenski katoliški shodi, ki so pomenili splošni preporod v slovenski družbi v vseh smislih, bi gotovo zaslužili temeljito študijo kot socialni-družbeni pojav, ki je v sorazmerno kratkem času popolnoma spremenil podobo slovenske družbe. Ni slučaj, da je slovenska katoliška socialno-politična misel znala privabiti široke množice slovenskega ljudstva, ker je pač nudila prave, stvarne odgovore na tedanja pereča politična, gospodarska in socialna vprašanja. Kako je šel razvoj dogodkov, pa je spet vprašanje zase, obdobje po prvi svetovni vojni do že omenjene okrožnice leta 1931, je namreč na Slovenskem prinesel veliko razvejanost tudi med samimi katoliškimi silami.

Jasno je, da je na nekaj straneh, kolikor jih pač obsega ta prvi del članka, nemogoče podrobno analizirati vse in raznolike ter zapletene pojave v slovenski družbi prvih treh desetletij tega stoletja, a zato upamo, da bo drugi del, ki ga pričakujemo v naslednji številki Znamenja, šel do bistva vprašanj, ki jih ta prvi del pravzaprav le obrobno nakazuje in nanje namiguje, a se jih ne dotika.

m. t.

Potrjen uspeh romana »Ime rože«

Umberto Eco, znani italijanski profesor semiotike, strokovni pisatelj in literarni ustvarjalec, slavi v teh dneh še en uspeh. Italijanska uradna statistika je potrdila, da je njegov roman »Ime rože« najbolj prodana in najbolj brana knjiga v Italiji. V lanskem letu so namreč prodali 255 tisoč izvodov tega romana, ki je doživel prevod v skoraj vse svetovne jezike, tudi v slovenščino, in je povsod žel velik uspeh. Verjetno je k lanskemu uspehu botrovalo tudi dejstvo, da je po tem delu bil posnet film francoskega režiserja Jean-Jacquesa Annauda.

Ne bomo se spuščali v obnavljanje dela, saj je v glavnih obrisih znano vsem, tudi tistim, ki ga niso prebrali. V bistvu gre za kriminalko. Franciskanski pater Vilhelm iz Baskervilla raziskuje vzroke in storilce številnih umorov v velikem benediktinskem samostanu, ki ima svetovno znano knjižnico. Vzrok umorov je druga knjiga Aristoteloze Poetike, ki je sicer izgubljena, a naj bi, kot znano, obravnavala vprašanje komičnosti in smeja. To Aristotelovo delo naj bi bilo v knjižnici in neki togi knjižničar Jorge je celo z umori hotel ubraniti, da bi delo bilo analizirano, v strahu, da bi nov Aristotelov nauk škodil katoliški veri. Zaradi te zaslepljenosti pride v samostanu do umorov. Poleg te glavne zgodbe se odvija v delu še nekaj stranskih zgodb, ki bogatijo delo in mu dajejo potrebno časovno dimenzijo. Ko človek bere roman, zaživi pred

njim obdobje srednjega veka. A to, čeprav bi mogoče zgledalo, ni mračni, togi in temni srednji vek. Delo je postavljeno v 14. stoletje in kaže na veliko kulturno in umetniško bogato življenje, ki se je odvijalo tudi v tistih časih, sicer razrvanih zaradi političnih bojov in ideoloških nasprotstev. Ecu je uspelo, ob sicer vzorno izpeljani kriminalki, poustvariti prav to vzdušje srednjeveške knjižnice, ki svoje znanje naslanja na analizi in obravnavi klasičnih avtorjev, na študij arabskih filozofov in matematikov, na prepisovanju in obenem komentiranju del preteklosti. Gre za čas poln simbolike in fantazije, ki jo v delu predstavlja opis samostanske kapele. Ecu je uspelo povezati svoje ogromno znanje iz najrazličnejših področij semiotike in jim dati enotno podobo v romanu, ki je torej res lepo berljiva zgodba, a obenem posredno zanimiv vir informacij o srednjeveških filozofih, njihovih miselnih sistemih, družbeno-političnih razmerah in zapletih, obenem pa tudi vaba, da se človek po branju te knjige loti tudi drugih del, ki bi mu lahko osvetlile srednji vek in bogastva.

Uspeh Ecove knjige »Ime rože« na knjižnih tržiskih potrjuje, da se v bistvu tudi spreminja gledanje ljudi na obdobje srednjega veka, ki gotovo ni bil le čas sodnih postopkov proti herezikom, ampak tudi obdobje pomembnih napredkov človekovega duha in kritično-analitičnega gledanja na svet.

Iz naše predpretekle...

■ nadaljevanje s 5. strani

leta je bil organist in pevovodja v Podgori. Ko je s svojim zborom dosegel najlepše uspehe, so ga fašisti zastrupili, da je na posledicah umrl 16. februarja 1937. Letos je od te tragedije preteklo 50 let.

Ali ste tudi vi pomagali Lojzetu pri delu?

Pomagala sem mu, s tem, da sem pisala pesmi, ki jih je potem on komponiral.

Ni nikoli pomislil, da bi lahko zaradi preganjanja zapustil Gorico?

Ne, nikoli. Hotel je ostati med svojim ljudstvom, četudi je vedel, kako ga fašisti zasledujejo. Saj je že prej moral dvakrat v ječo.

Kdaj ste izvedeli, da so vašega moža zastrupili in zakaj ste ga peljali v bolnišnico šele čez nekaj dni?

On sam je povedal, ko se je tisto nedeljo vrnil domov. Oba sva upala, da ne bo hujših posledic. Njegovo stanje se je poslabšalo, a ne takoj. Ostal je doma, v oskrbi zdravnikov. Ko pa je nastopil delirij in so postale bolečine še hujše, smo ga prepeljali v bolnišnico.

Kakšno oporo ste dobili po moževi smrti?

Po moževi smrti sem se z otrokoma za nekaj mesecev preselila v Tolmin k mami in sestri. Doma sem dobila moralno in gmotno pomoč. V jeseni istega leta smo se pa spet vrnili v Gorico.

Je bilo vaše življenje po moževi smrti še nemirno?

Nekaj let sem preživela še kar mirno. Tu in tam kak opomin od policije. To je bilo vse. Začelo se je spet 1943. leta, ko so mene in moje soročnike v Tolminu aretirali, zaprli in mučili.

Ko ste izvedeli za imena tistih, ki so povzročili smrt vašega moža, ste kdaj pomislili na maščevanje?

Ne. Moj mož je svojim morilcem odpustil, zato sem jim odpustila tudi jaz.

Kakšen vtis vam je dala nedeljska proslava v čast rajnega Lojzeta Bratuža?

Lojze Bratuž je bil med našimi ljudmi zelo priljubljen. Njegova mučeniška smrt ga je vsem še bolj približala. Nedeljska proslava v Podgori je pokazala, da je po 50-ih letih v srcu primorskih Slovencev še vedno prisoten in spomin nanj neizbrisano. To je tudi nam, njegovi družini, v tolažbo in ponos.

Z gospo Ljubko Šorli sta se pogovarjali
Vida Terčič in Valentina Scrazzolo

—O—

USPELO 7. SKAVTSKO ŠPORTNO SREČANJE

■ nadaljevanje s 3. strani

krat pozdravil vse prisotne in povabil k čimprejšnjemu ponovnemu srečanju med brati treh dežel. Po skavtskih pozdravnih vzklilikih smo zapeli še tradicionalno Pesem slovesa, ki ob vsakem skavtskem srečanju izzveni kot zaključek in obenem gotovost za naslednje srečanje.

»PESEM MLADIH« V KULTURNEM DOMU V TRSTU

V tržaškem Kulturnem domu je bila v nedeljo, 22. t.m. priljubljena revija otroških in mladinskih zborov Pesem mladih, ki jo je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Nastopilo je 15 pevskih skupin, v dvorani pa je bilo neobičajno veliko število poslušalcev. Uvodno misel je prebrala Leonida Gruden, medtem ko je spored povezoval Livij Valenčič. Svoj pozdrav in voščilo mladim pevcem je izrekel še tržaški škof. Ob koncu dolgega sporeda so stopili na oder vsi nastopajoči, ki so pod vodstvom Franca Pohajača in ob spremljavi ansambla »Zvezde« zapeli Vodopivčevo Mojo srčno kri škropite na besedilo Simona Gregorčiča.

—o—

Društvo slovenskih izobražencev in Združenje Most vabita na predavanje prof. **Johanna Strutza** iz Celovca na temo »Slovenska, italijanska in nemška literatura Trsta na celovski univerzi«. Predavanje bo v Peterlinovi dvorani, Donizetti-jeva 3, v ponedeljek, 30. marca, ob 20.30.

ITALIJANSKA MANJŠINA PRI SINIGOJU

Predsednik slovenske vlade Šinigoj je prejšnji teden v Ljubljani sprejel odposlanstvo italijanske manjšine na Koprskem. Razpravljali so o vprašanjih, ki se tičejo šolstva in kulture.

Predsednik Zveze Italijanov Istre in Reke Silvano Sau je poudaril, da so potrebne nove investicije za šole in kulturno dejavnost italijanske manjšine na Koprskem. V Kopru naj bi tudi tiskali italijanski list »Voce del Popolo«, ki izhaja na Reki.

Sodobno kmetijstvo

Lansko jesen je bila italijanska javnost zaprepaščena zaradi ekološke katastrofe, ki so jo povzročili herbicidi in druge rudninske snovi, predvsem gnojila, v pitni vodi v Padski nižini. Krivda je letela na tiste kmetovalce, ki pretirano rabijo podobne snovi na svojih poljih.

Herbicidi so seveda poglavje zase. Zanimivo pa je vprašanje gnojenja, brez katerega si ne moremo predstavljati smotrnega in donosnega obdelovanja tal. Kmetovalec ali vrtnar mora skrbeti za primerno razmerje vseh hranilnih in rudninskih snovi v zemlji, brez katerih rastline ne morejo dobro uspevati. Znano je, da je na splošno področje, na katerem živimo, sorazmerno precej revno z rastlinskimi hranili. Pozitivno pa je dejstvo, da živimo v sorazmerno precej deževnem podnebju, ki dovoljuje zadostno količino vlage v zemlji in zraku, tako da, kljub ne ravno najboljšim talnim pogojem, rastline kolikor toliko uspevajo. Vprašanje zase je smotrno gnojenje kmetijskih površin, brez katerega ne bi bilo dovolj pridelka. V sodobnem kmetijstvu si torej ne moremo predstavljati le organskega gnojenja brez uporabe umetnih gnojil, saj pretežno monokulturni posevki močno in enostransko izčrpajo tla, ki jim je treba dodajati potrebnih rudninskih snovi, da lahko rodijo. Ko bi hoteli v monokulturnem kmetijstvu, kot je to v pretežni meri v Furlaniji ali vinorodnih področjih, rentabilno tradicionalno gnojiti, bi to zahtevalo ogromne količine hlevskega gnoja, ki ga ni toliko v prometu,

Pomen umnega gnojenja

tako gnojenje pa bi prineslo tudi stranski učinek pretirane rasti zaradi večje količine dušika in torej revnejši pridelek. Nujno je torej gnojiti tako, da je v zemlji pravo razmerje vseh potrebnih snovi. Znano je, da ločijo strokovnjaki med primarnimi prvinami, ki so dušik, fosfor in kalij in sekundarnimi, ki so kalcij, magnezij in druge snovi, ki pa so v zelo majhnih odstotkih v zemlji. Med temi velja omeniti baker, železo, bor, mangan idr.

Posebno vlogo vsekakor opravlja kalij. Zaradi pomanjkanja kalija namreč začnejo listi rumeneti oziroma počrniijo, glede na vrsto in rastlina nima prave rasti. Kar pa je najbolj pomembno, je dejstvo, da se močno zmanjša pridelek ne le količinsko, ampak tudi kvalitativno. Pri pridelovanju žitaric gnojenje s kalijem bistveno dvigne količino pridelka. To velja za vse žitarice, a tudi za sočivje in travnate površine. Pri sadnih pridelkih, to pomeni pri vseh vrstah sadja, agrumih, trti in oljkah, pa kalij bistveno prispeva h kvaliteti sadja, ki postane večje, sočnejše in pridobi na sladkorju. Kalij namreč izboljša tudi sposobnosti in zmogljivosti fotosinteze, kar seveda izboljša kvaliteto sadja in rastline same.

Kmetijski izvedenci svetujejo, glede na povprečje, ki so jih izmerili v državnem merilu, rabo od 100 - 120 kg kalija na hektar intenzivno monokulturno izrabljene zemlje. Doslej je italijansko povprečje nekaj nad 30 kg na hektar. Količina pa vse-

dalje na 8. strani ■

Jack London KRALJ ALKOHOL

12 00000

Ko sva stopala po nabrežju, sva srečala Clama. Clam je bil Nelsonov družabnik. Bil je krasen, pogumen, zal, brkat možak tridesetih let. »Pojdi z nama,« sem mu dejal, »bomo pili kozarec, dva.« In šel je z nama. Ko smo zavili k »Zadnji priložnosti«, je pravkar prihajal iz krčme Kraljičin brat, Pat. »Kam se ti tako mudi?« sem ga pozdravil. »Gremo na kozarček. Pojdi z nami.« — »Pravkar sem pil,« je ugovarjal. Kaj zato? — mi bomo pa sedaj,« sem odvrnil. In Pat se nam je pridružil in jaz sem se mu z nekoliko kozarci piva prikupil. Ej, marsikaj sem tisto popoldne spoznal o kralju Alkoholu. V njem je bilo vse kaj več kot slab okus, ki si ga použil. Tukaj se je za abotno ceno desetih centov čemerem, neprijazen človek, ki mi je grozil postati sovražnik, spremenil v dobrega prijatelja. Še ogrel se je, njegovi pogledi so bili prijazni in najini glasovi so se v dobri volji skupno omehčali, ko sva prešetavala govorice z nabrežja in z ostrizišč.

»Meni mali kozarec, Johnny,« sem dejal, ko so ostali naročili največje. Resnica, in te besede sem izrekel kot izkušen pivec malomarno, kar tako, kot misel, ki mi je bila pravkar sama od sebe prišla v glavo.

Ko se oziram nazaj, sem prepričan, da je bil med vsemi edini krčmar Johnny Heinholt, ki je vedel, da sem bil začetnik v pitju pri točilnici.

»Kje se ga je pa nalezal?« sem slučajno slišal Spiderja, ki je zaupno vprašal krčmarja.

»Ej, vse popoldne je tukaj popival z Nelsonom,« se je glasil krčmarjev odgovor.

Jaz nisem nikdar pokazal, da sem slišal te besede, a navdal me je silen ponos. Resnica, celo krčmar mi je dajal priznanje, da sem možak. »Vse popoldne je pil z Nelsonom.« Čarobne besede! Potrdilo višestva, ki mi ga je dal krčmar s kozarcem piva!

Spomnil sem se, da je bil French Frank tisti dan, ko sem kupil barko od njega, gostil tudi krčmarja. Kozarci so bili natočeni in mi smo bili pripravljeni, da pijemo. »Vzemi še ti kaj, Johnny,« sem dejal, kakor da bi bil nameraval že ves čas reči, a sem zanemaril to zaradi zanimivega razgovora, ki sem ga bil imel s Clamom in Patom.

Krčmar me je bistroumno pogledal; spoznal je, prepričan sem, veliko napredovanje v moji vzgoji in si natočil žganja iz svoje zasebne steklenice. To je za hip ne-

prijetno dirnilo mojo varčnost. Vzel je pijačo, ki je veljala deset centov, medtem ko smo mi pili pijačo po pet centov! Toda užaljenje je trajalo samo trenutek. Otrese sem se ga kot nekaj sramotnega, se spomnil svojega spoznanja in nisem pokazal svojih misli.

»Tole kolo mi, prosim, kar napiši v knjižico,« sem rekel, ko smo izpili. In jaz sem imel to zadoščenje, da sem bil priča, kako je mojemu imenu posvetil novo stran in zapisal s svinčnikom svojo terjatev za eno kolo pijače v znesku trideset centov. In kakor skozi zlato meglico sem videl pred seboj prihodnost, ko bo tista stran zelo popisana, prečrtana in zopet popisana.

Plačal sem še enkrat, nato pa se je v moje silno začudenje Johnny odkupil za tisto pijačo, ki je veljala deset centov. Pogostil nas je izza točilnice in jaz sem dejal sam pri sebi, da je bil natančno in prav lepo zavrnil naš račun.

»Pojdimo v krčmo St. Louis,« je sprožil Spider, ko smo bili zunaj. Pat, ki je ves dan z lopato metal premog, je odšel domov, Clam pa se je podal na svojo barko, da bi skuhal večerjo.

Tako sva sama s Spiderjem šla v St. Louis — šel sem prvokrat tja — ogromno krčmo, kjer je bilo zbranih morda petdeset možakov, večinoma pristaniških težakov. Tam sem se v drugič sešel s Soupom Kennedyjem in Billom Kelleyem. Priromal je tudi Smith z barke »Annie« — tisti, ki je imel samokrese za pasom. Tudi Nel-

— Znaš Jakec, vselih be mogli Mušolineti štet u dobro kašno reč. Je že res, de nas je preganjau jn zatirau jn nas je tou uničeti; ma treba reč, de nekej je le naredu prou. Jn če čemo bet objektivni zgodovinarji mu moremo priznat tudi kej dobrega.

— Ma kej prideš ti Mihec ven sez za slugami od dučeta. Pej kej je uan naredu taku dobrega, de be mogla o tem govorit glih midva?

— Čudno se mi zdi, de ti tega še nisi zamerkau. Čem reč tisto od priimkov. Ke je dau Slovincam taku lepe taljanske priimke.

— Ma zastran tega ga prou ni treba hvalet. Sej je uan tu naredu zatu, de be se ne vidlo, de smo tle tudi Slovenci.

— Se zna, de je naredu zatu. Ma ne smeš pozabet, de so s temi priimki Slovenci kontenti. Ne vsi, ma ta večji tal. Se zna,

tisti Slovenci ke so vre asimilirani, uani so kontenti. Ma so tudi zavedni Slovenci ke več ku štirideset let po vojski nosejo popačen priimek. Jn se delajo, de so veliki anti-fašisti jn trdi Slovenci. Ma kadar grejo u taljansko kompanijo se imenavajo s popačenim priimkom, kadar so pej med Slovenci al pej grejo čez blok, se kažejo pej ses ta pravem slovenskem priimkom. Videš ...

— Videm, de je tu ku ana dvojezičnost. Če drgje ne, pr priimkah že vela dvojezičnost.

— Dej, dej, kašna možatost je tu? Jn jest znam, de ni taku težko spet dobet ta stari priimek. Samo je treba jemet vojo.

— Tu videš, je tisto. Slovenci smo preveč ponižni jn bugamo vse kar nam ukažejo. Jn če le mogoče se potajimo. Jn kašne naše glasbene ansamble krstemo rajše ses tujimi jemeni. Zadnje cajte narrajše po angleško.

— Ma kej rečeš ti, de be se tudi midva prekrstela?

— Ma kej? De be bla Michelino jn Giacomino?

— Ne! Bol fino. Po angleško. Ke tu je zdej strašno moderno. Denmo reč Mike jn Jim. Ke se here Majk jn Džim. Be zgledala bol nobel.

— Dej, dej, ne stoj ga lomt!

— Neč lomt! Mene se prou dopade.

— Znaš kej, dragi Majk? Gud baj!

— Baj - baj, Džim!

—o—

Na Opčinah je bil v nedeljo, 22. t. m., redni občni zbor Kmečke zveze. Izvoljen je bil novi odbor in izglasovana je bila resolucija, ki med drugimi odklanja lokacijo sinhrotrona v bližini Bazovice.

POMEMBEN OBISK V DEVINU

■ nadaljevanje s 4. strani

cih občina preuredila v občinski center za animacijo, kjer se bodo koncentrirale vse popoldanske animacijske dejavnosti in kjer bo usposobljeno osebje vodilo otroke po interesnih skupinah (tiskarna, atelier za slikanje, za risanje, za psihomotoriko, za dramatizacijo) in kjer se bo proizvajal didaktični in tudi avdiovizualni material za izvajanje programa jezikovnega pouka.

Obisk se je zaključil v devinskem vrtcu, kjer je D. O. Riagain prisostvoval veselemu in razigranemu vzdušju malčkov, ki so z namišljenim vlakom obiskali razne kraje v devinsko nabrežinski občini.

POMEN UMNEGA GNOJENJA

■ nadaljevanje s 7. strani

kakor ne more biti zadostna, če jo primerjamo s povprečji drugih držav Evropske gospodarske skupnosti, kjer je raba kalija povsod znatno večja. Tako rabi Danska 55,8 kg na hektar, Francija 93,7 kg, Holandska 118,4 kg na hektar itd.

Ob spomladanskem preoravanju in dognojevanju upoštevajmo torej tudi te podatke, ki bi lahko bistveno izboljšali količino in kvaliteto naših pridelkov.

—o—

Deželno vodstvo KPI je priredilo v soboto, 21. t. m., v Gorici seminar o temi: »Tradicije in spremembe v deželni družbi: doprinos slovenskih intelektualcev«. Seminarja se je udeležilo precejšnje število slovenskih intelektualcev.

Atentat na britansko vojaško oporišče v Zahodni Nemčiji je izvedla irska teroristična organizacija IRA. Pri atentatu je bilo ranjenih 31 ljudi.

son se je prikazal. Našel sem še več drugih, med temi brata Vigy, ki sta krčmarila tam, predvsem pa Joe-a Goose-a, ki je imel zločeste oči, postrani nos in rožast telovnik in je igral na harmonike kakor kak zavržen angel in je spravljal vase take strahovite množine pijače, kakršnih celo oaklandsko nabrežje ni moglo doumeti in ga je vse občudovalo.

Ko sem plačal pijačo — drugi so tudi plačevali —, mi je šinila v glavo misel, da Mammy Jennie pač ne bo dobila mnogo posojila povrnjenega od zaslužka z mojo barko tisti teden. »Pa kaj zato?« sem si mislil oziroma pravzaprav kralj Alkohol je mislil zame. »Sedaj si možak in se seznanjaš z možaki. Mammy Jennie gotovo ne potrebuje denarja tako točno kot vse te zadeve. Saj ne gladije. Dobro veš. V banki ima še drugega denarja. Naj počaka; vrni ji polagoma!«

Na ta način se je zgodilo, da sem spoznal še drugo značilno potezo kralja Alkohola. On ovira pravno. Malopridno ravnanje, ki ga je trezen človek nezmožen, je docela mogoče pri človeku, kadar ni trezen. Pravzaprav je to edino, kar more kdo storiti, kajti ovira kralja Alkohola se vzdigne kakor stena med neposrednimi željami človeka in davno spoznano pravno.

Otresel sem se misli na svoj dolg pri Mammy Jennie in se še nadalje seznanjal z možaki za malenkostne stroške, za nekoliko malenkostnega denarja in pa pijanosti, ki je postajala neprijetna. Sam ne vem, kdo me je tisto noč pripeljal na krov

in spravil v posteljo, mislim pa, da je bil najbrž Spider.

In tako sem si pridobil priznanje svoje možatosti. Moj položaj ob obali in med gusarji-ostigarji je na mah zrastel. Imeli so me za dobrega tovariša, ne za prihuljenca. In tako se je kar na lepem zgodilo, da se nisem od tistega dne dalje, ko sem sedel na kolu na nabrežju oaklandskega mesta in prišel do onega spoznanja, nikdar dosti zmenil za denar. Nihče me ni več imel za skopuha, medtem ko je moja malomarnost glede denarja vir skrbi in trpljenja nekaterim, ki me poznajo.

Tako dodobra sem se ločil od svoje varčne preteklosti, da sem pisal domov materi, naj skliče fante iz sosesčine in jim razda vse moje zbirke. Nikdar se nisem pobrigal, da bi bil zvedel, kateri fantje so jih dobili in katere zbirke. Sedaj sem bil možak in se popolnoma otresel vsega, kar me je vezalo na moja deška leta.

Moj ugled je rasel. Ko se je po obali razvedela zgodba, kako me je bil French Frank poskusil s svojo ladjo potopiti in kako sem jaz z napeto dvocevko v roki stal na palubi svoje »Razzle Dazzle«, krmaril z nogami in držal barko v njenem teku ter ga primoral, da je zasukal krmilo in se umaknil, je obala razsodila, da je kljub moji mladosti nekaj v meni. In jaz sem jim še nadalje kazal, kaj je bilo v meni. Bili so časi, ko sem pripeljal svojo barko z večjim tovorom ostrig kakor vsaka druga ladja z dvema možakoma; bil je čas, ko smo ropali ostrige daleč v Doljnem zalivu in

moja barka je bila edina, ki se je bila ob svitanju dneva vrnila na sidrišče nedaleč od otoka Asparagus. Prišla je tista četrtkova noč, ko smo dirkali, kdo bo prvi prišel na trg, in sem se jaz pripeljal s svojo »Razzle Dazzle« — čeprav brez krmila — prvi izmed vsega brodovja in posnel smetano petkove jutranje kupčije. In bil je tisti čas, ko sem pripeljal svojo barko iz Zgornjega zaliva samo s sprednjim malim jadrom, ker mi je bil Scotty sežgal glavno jadro. (Da; to je bil Scotty, s katerim sem bil doživel tisti dogodek na »Idlerju«. Irec je bil naslednik Spiderjev na krovu moje barke, ko pa se je prikazal Scotty, je prevzel Irčevo mesto.

A tisto, kar sem storil na vodi, je bilo samo delnega pomena. Kar je izpolnilo vse in mi pridobilo naslov »Kneza ostržišč«, je bilo to, da sem bil na kopnem dober tovariš s svojim denarjem in dajal za pijačo kakor možak. Niti sanjalo se mi ni, da pride čas, ko se bo oaklandska obala, nad katero sem se sprva jaz spotikal, sedaj nad menoj spotikala in se vznemirjala zaradi vragolij, ki sem jih počel.

Vedno pa je bilo življenje vezano s pitjem. Krčme so klubi revnih ljudi. Krčme so zbirališča. Domenili smo se, da se snidemo v krčmi. V krčmi smo praznovali dobro srečo in objokovali nesrečo. V krčmi smo se tudi seznanjali.

Ali mi je mogoče pozabiti ono popoldne, ko sem se nameril na »Starega hudiča«, Nelsonovega očeta?

(Dalje)